

VY SE PTÁTE

**MY
ODPOVÍDÁME**

Milí čitatelia!

S novým rokom prichádzajú do našich životov aj rôzne nové predsavzatia. Do redakcie často dostávame Vaše otázky či námety, o čom by sme mali písať. Preto sme sa rozhodli, že od prvého čísla nového ročníka sa spolu s našimi spolupracovníkmi pokúsime uverejniť v každom čísle odpoveď na jednu z Vašich otázok, o ktorej si myslíme, že by zaujímala väčšinu čitateľov. Dnes dávame priestor tej z nich, ktorú sme hlavne v posledných týždňoch počuli veľmi často.

Vaša redakcia

VÁNOCE

Vánoce jsou za námi. Mnozí upřímně věřící lidé zpětně promýšlejí jejich význam a ptají se: Je správné je slavit, nebo ne? Proč? Jaký je jejich smysl? Většina adventistů sedmého dne v České republice a na Slovensku (a v některých jiných státech) Vánoce neslaví a vánoční stromek nemají. Jinde, např. v USA, v Německu a ve Francii však naši spoluvěřící vánoční stromček mívají. Mnozí si v této souvislosti kladou otázku, jaký postoj k Vánocům zaujímala E. G. Whiteová. Byla proti vánočnímu stromčku? Odmlátila vánoční dárky? Chci na tyto otázky odpovědět čestně a otevřeně, ať už se nám její pohled bude či nebude líbit. Nejdříve se však stručně podívejme na původ Vánoc, vánočního stromku a jesliček.

Původ Vánoc, vánočního stromku a jesliček

Naše české slovo „Vánoce“ pochází z německého Weihnachten, což doslova znamená „svaté“ nebo „posvěcené noci“.

Když se zamyslíme nad původem Vánoc, je třeba dělat rozdíl mezi datem Vánoc (25. prosincem) a samotnou událostí Vánoc (tj. jejich obsahem – připomínáním narození Pána Ježíše v Betlémě). Pán Ježíš se narodil někdy v roce 4-7 př. Kr. Od tohoto přibě-

hu Vánoc, který je s různými souvislostmi zaznamenan v Bibli, zvláště v prvních dvou kapitolách evangelia podle Matouše a Lukáše, se odvíjejí tyto křesťanské svátky. Tato vánoční událost byla později spojena s datem 25. prosince. Určitě víme, že Pán Ježíš se v tento den nenarodil (nejpravděpodobněji se tak stalo někdy na podzim, asi v říjnu, a nikoli v zimě). Ke slavení Vánoc 25. prosince došlo až ve 4. století. Toto datum bylo přejato ze slavení různých pohanských svátků a z římských saturnálií. 25. prosinec byl chápán jako den, kdy se „Slunce“ znovu narodilo (natahis dies solis), aby zahájilo nový časový cyklus. Církev bez nejmenšího podkladu prohlásila tento den za den narození Ježíše. Malá československá encyklopedie o Vánocích říká: „Křesťanské svátky na památku domnělého narození Ježíše Krista (25. prosince). Zavedeny ve 4. století místo pohanské slavnosti zimního slunovratu, tj. počátku prodlužování denního světla (astronomicky kolem 22. prosince).“

Moderní bádání nezvratně dokázalo německý původ vánočního stromku. Za první doklad osvětleného vánočního stromku uvnitř domu se považuje zpráva v brémské kronice z roku 1570 o jedli ozdobené datlemi, sladkostmi a papírovými květinami, která byla umístěna v cechovní budově pro děti řemeslnických mistrů. V druhé polovině 16. století se ozdobený vánoční stromek přenesl z cechovních místností do rodin německých protestantských řemeslníků a v 17. a 18. století se postupně šířil na německém území. V kostelích (nejprve v evangelických) se ujal v 18. století. V 19. století se vánoční stromek rozšířil také v Americe. Německým vlivem se dostal i do slovanských zemí. Např. v Polsku zdomácněl počátkem 19. století. Nejprve jej přijaly měšťanské protestantské rodiny, později i katolíci.

O původu vánočního stromku u nás Čeněk Zíbrt píše: „Obyčej s vánočním stromkem není u nás původu lidového a není slovanský. U nás ani v městech nesáhá jeho stáří za hranice 19. století.“ Nové bádání ukázalo, že zdobení vánočního stromku v pražských měšťanských rodinách bylo rozšířeno už ve čtyřicátých letech 19. století. Ve venkovském prostředí se vánoční stromek ujímal až od šedesátých let minulého století.

Do roku 1812, kdy se objevil vánoční stromek poprvé v Praze jako zajímavá podívaná v bytě německého divadelního ředitele pana Liebicha, nebyl vánoční stromek v Čechách a na Moravě znám. Z Babičky Boženy Němcové víme, že babička zvyk vánočního stromku neznala. Mikoláš Aleš ve svém životopise výslovně uvádí, že za jeho mládí nebyl znám vánoční stromek.

Vánoční stromky postupně vytlačovaly starší betlémy. Zatímco vánoční stromek je při svém vzniku spjat s vyššími společenskými vrstvami, jesličky vzešly z církevního prostředí. Nejstarší zpráva o jesličkách pochází z 15. století, a to z Itálie. Zásluha na jejich všeobecném rozšíření po evropských zemích se připisuje františkánskému řádu a jezuitům. Jezuité postavili v roce 1562 ve svém pražském kostele první realistické jesle v českých zemích. Podle jejich vzoru a působením protireformace proniklo zdobování Kristova narození i do dalších kostelů a klášterů, takže v 18. století bývaly jesličky už běžně vystaveny v chrámech. Obliba jesliček vrcholila v 19. století. Z uvedených skutečností vyplývá, že vánoční stromek je vynález protestantů, kdežto jesličky zavedli katolíci. Jesličky jako takové nejsou zavrženíhodné, pokud z nich lidé neudělají modlu, před kterou se křijí, klekají a modlí se. Krásné jesličky např. na výstavě nebo v muzeu nejsou ničím jiným než uměleckým dílem.

Postoj E. G. Whiteové k Vánocům a vánočnímu stromku

Na kompaktním disku, který obsahuje všechny publikované spisy E. G. Whiteové, jsem pod pojmem *Vánoce* našel 141 citátů. Dvanáct z nich hovoří přímo o vánočním stromečku. Prostudoval jsem všechny zmínky o Vánocích v jejich kontextu a zvlášť jsem se zaměřil na některé články, které sestra Whiteová napsala už jako zralá křesťanka (bylo jí více než 50 let) na toto téma a které publikovala v době kolem Vánoc v časopise *Review and Herald* určeném pro veřejnost (nejedná se tedy o její soukromé osobní názory!). Její důrazy, jimiž vedla věřící ke správnému postoji k tomuto svátečnímu období, se pokusím zpřehlednit shrnutím do následujících bodů:

1. E. G. Whiteová ví, že 25. prosinec není datem, kdy se narodil Ježíš. Je si vědoma toho, že to historikové nemohou potvrdit. Říká k tomu:

„Předpokládá se, že 25. prosinec je dnem narození Ježíše Krista, a slavení tohoto dne se stalo populárním zvykem. Nemáme však žádnou jistotu, že zachováváme skutečný den Spasitelových narozenin. Dějiny nám v tomto směru nedávají pev-

nou jistotu. Bible neudává žádnou přesnou dobu.“ (RH 9. 12. 1884)

2. E. G. Whiteová chápe vánoční stromek jako **symbol** Božího díla záchrany pro člověka. Doslova píše:

„Ať tento vzácný symbol – vánoční stromeček – svědčí o svatém Božím díle a jeho dobrotě k nám.“ (RH 9. 12. 1884)

3. I v její době se diskutovalo o tom, zda se Vánoce mají slavit a jestli vánoční stromeček není přízpůsobování se tomuto světu. Sestra Whiteová jednoznačně hovoří o tom, že hřích nespočívá ve vánočním stromku samotném. Může však být v pohnutkách, které nás vedou k slavení Vánoc, ke koupi stromku a k výběru vánočních dáreků. Rozhdující je tedy důvod, proč děláme to, co děláme.

„Obdrželi jsme dopisy s dotazy: Máme mít vánoční stromek? Nebude to připodobnění se světu? Odpovídáme: Můžete to udělat stejně, jako to dělá svět, chcete-li. Můžete to však udělat také úplně jinak, než jak to dělá svět. Hřích nespočívá v tom, že vyberete voňavý stromeček a postavíte ho do sboru, ale může být v motivaci, která vede k činu, a v použití darů, které byly na stromek umístěny.“ (RH 11. 12. 1879)

4. E. G. Whiteová doporučuje, aby byl v každém sboru vánoční stromek, na který by se připínaly dary na Boží dílo. Zdůrazňuje, že Pán Bůh by byl takovýmto činem mimořádně potěšen.

„Neznám žádný důvod, proč neumístit i v našich sborech vánoční nebo novoroční stromek, který bude ověnčen dary pro Boží věc.“ (ST 4. 1. 1883)

„Bohu bude velmi milé, jestliže bude na Vánoce v každém sboru vánoční stromek, na který se budou všichni velké i malé dary určené k výstavbě těchto modliteben.“ (RH 11. 12. 1879)

5. Zdůrazňuje, že dary mají být dány předně na Boží věc. To ovšem neznamená, že by si lidé nemohli vzájemně dát nějaké vhodné a užitečné dárky. Vyzývá však k hospodárnosti a účelnosti.

„Rychle se blíží sváteční doba, kdy si lidé vyměňují dárky. Staří i mladí pečlivě přemýšlejí, co koupit svým přátelům jako projev laskavé pozornosti. Je milé přijmout i malý dárek od těch, které máme rádi. Je to ujištění, že na nás nezapomněli, a více nás to s nimi sblíží.“

Bratři a sestry, když vymyslíte dárky jeden pro druhého, chtěla bych vám připomenout našeho nebeského Přitele, abyste nezapomněli na jeho nároky a očekávání. Copak by ho nepotěšilo, kdybychom ukázali, že jsme na něj nezapomněli? Ježíš,

Kníže života, dal všechno, aby nám přinesl spase-
ní. Jak úžasná láska!“ (RH 26. 12. 1882)

„Bratři, vyvíňme teď o Vánocích zvláštní úsilí
a přijďme před Pána s dary a obětmi vděčnosti za
dar Ježíše Krista jako Vykupitele světa. Neutrá-
cejme zbytečně. Dejme každý halíř, který mů-
žeme ušetřit, 'penězníkům'. Satan má svůj způsob,
jak proměnit tyto příležitosti, aby sloužily jeho
účelům. Zaměřme se na nebeské hodnoty, a ne na
zemské. Ukažme svými dary, že oceňujeme
Kristovo sebezapření a obět, kterou pro nás přine-
sl.“ (RH 9. 12. 1884)

„Ať jsou vaše dárky posvěceny modlitbou.“
(RH 11. 12. 1879)

6. Ellen Whiteová ukazuje, že Vánoce je možno
dobře využít a udělat z nich dobu, která se bude
líbit Bohu a bude požehnáním pro
nás i pro druhé.

„Snažně vás prosím, moji bratři a
sestry, využijte nastávající Vánoce
k požehnání pro sebe i druhé.“ (RH
9. 12. 1884)

„Protože 25. prosinec se zacho-
vává k připomenutí narození Krista
a protože děti byly slovy i příkla-
dem poučeny, že to je den štěstí a
radosti, bylo by pro vás těžké přejít
toto období bez povšimnutí. Může
posloužit k velmi dobrému účelu.“
(RH 9. 12. 1884)

„Vánoce a Nový rok mohou a
měly by být slaveny ve prospěch
těch, kteří potřebují pomoc. Bůh je
oslaven, když pomáháme těm, kteří
mají velké rodiny.“ (MS 13, 1896)

7. E. G. Whiteová vysvětluje, že zvláště pro děti a
mládež je třeba Vánoce udělat přitažlivými, aby
se jim doma líbilo. Doporučuje, aby to byla spole-
čenská, rodinná událost.

„Mnoho rodičů si stěžuje, že své děti nemohou
udržet doma, že nemají žádnou lásku k domovu.
Už od raného dětství touží po cizí společnosti, a
jakmile jsou dost staří, trhají pouta, která považují
já za otroctví a nerozumné zákazy. Nedbají na
matčiny modlitby ani otcova napomenutí. Větši-
nou se ukazuje, že vinu na tom mají rodiče. Ne-
udělali domov tím, čím by měl být – přitažlivým,
příjemným a radostným místem, prosluněným
vlídnými slovy, laskavými pohledy a opravdovou
láskou... Rodiče by neměli zaujímat postoj, že vá-
noční stromček umístěný do sboru pro potěšení
žáků sobotní školy je hříchem, protože se může
stát velkým požehnáním.“ (RH 9. 12. 1884)

„Mládež by měla být vedena velice pozorně.
Neměla by být o Vánocích ponechána, aby si sa-
ma našla vlastní prázdnou a bezduchou zábavu,
která otupí jejich duchovní vnímání. Rodiče mo-
hou kontrolovat tuto záležitost tím, že usměrní
mysl a dárky dětí k Bohu a spasení. Místo aby by-
la touha po zábavách potlačována a bylo jí svévol-
ně bráněno, měla by být důsledným úsilím rodičů
ovládána a řízena. Jejich touha připravovat dárky
může být čistě a svatě nasměrována a výsledkem
může být dobro našich bližních.“ (RH 9. 12.
1884)

8. Smyslem Vánoc je oslavit Krista, a ne sebe sama
nebo ukázat, na co vlastně máme. Podstatná je
událost Vánoc, a ne samotný den.

„Když svět slaví tento den (25. prosinec), neu-
ctívá Krista. Odmítá ho uznat jako
svého Spasitele a vzdát mu čest
ochotnou poslušností a službou.
Dává přednost tomuto dni před tím,
který má být v tento den uctíván,
před Ježíšem Kristem.“ (RH 9. 12.
1884)

„Na 25. prosinci nespočívá žád-
né mimořádné Boží požehnání.“
(RH 9. 12. 1884)

„Avšak mlčení Písma o tomto té-
matu (přesné době narození Krista)
je pro nás důkazem, že je to před
námi z moudrého důvodu skryto...
(Bůh) nechtěl, aby tento den získal
čest, která má být vzdána Kristu ja-
ko Stvořiteli světa.“ (RH 9. 12.
1884)

9. Bůh o Vánocích neudílí žádné zvláštní požehnání.
Přesto sestra Whiteová toto období nazývá svá-
teční dobou, svátky (jako např. v článku „Sváteční
dárky“ otištěném v RH 26. 12. 1882), vzácným
obdobím nebo nevinými radovánkami. Vyzývá
věřící, aby tyto svátky vhodně využili.

„Vánoce přicházejí. Kéž bychom měli všichni
moudrost, abychom z nich udělali vzácné období.
Ať se starší členové sboru opravdově spojí se svými
děťmi při těchto neviných radovánkách a
osvěžení a ať vynalézavým způsobem a vhodnými
prostředky projeví pravou úctu Ježíši tím, že mu
přinesou dary a oběti. Jeho dílo nemůže jít kupředu
bez vaší pomoci. Ať jsou prostředky, které jste
obvykle vynakládali na dárky jeden druhému, vě-
novány do Boží pokladny. Předkládám vám, moji
bratři a sestry, konkrétní cíl – evropskou misi. Ať
jsou v každém sboru i vaše malé dary umístěny na
vánoční stromek.“ (RH 9. 12. 1884)

10. Ne každý, kdo slaví Vánoce a má stromeček, jedná správně. Bez atmosféry pokory, oslavování Boha a nesobeckého zájmu o druhé se Vánoce mohou stát modlou. Vánoce mají sloužit k našemu vnitřnímu obohacení. Nemají být něčím, čemu my sloužíme.

„Každý strom v satanově zahradě je ověnčen ovocem prázdnoty, pychy, vyvyšování sebe sama, zlých žádostí a výstředností, což jsou jedovaté plody, které však tělesný člověk s potěšením přijímá. Ať je v každém sboru umístěn vánoční stromek pro Boží účely. Ať je na něj navěšeno ovoce dobročinnosti a vděčnosti. Ať tyto oběti vycházejí z ochotného srdce a rukou. Ovoce, které je výrazem naší víry a lásky k Bohu za dar jeho Syna Ježíše Krista, Bůh přijme. Ať je vánoční stromek ozdoben bohatými, čistými, svatými plody, které Bůh může přijmout. Copak nemůžeme slavit Vánoce tak, aby je nebesa mohla schválit?“ (RH 9. 12. 1884)

Co s tím?

Principy, z nichž E. G. Whiteová ve svých pojednáních o Vánocích vychází, jsou i dnes aktuální. Princip je něco, co je nadčasové a stále platné. Praktické uplatnění principů však může být v různých dobách a kulturách odlišné. Aplikace není předpis nebo návod, jak se to či ono má dělat. Kdybychom chtěli doslovně uplatnit např. radu E. G. Whiteové, podle níž by v každém sboru měl být stromek, na který bychom připínali své finanční dary, zřejmě bychom to v našem prostředí a kultuře na základě našeho myšlení a citění považovali za nevhodné.

Jaké principy nám E. G. Whiteová představuje ve svých radách týkajících se Vánoc? Máme oslavovat Boha za největší dar nebes – Pána Ježíše. K tomu by nám měly posloužit i Vánoce. Přestože se Pán Ježíš o Vánocích nenarodil, je zde příležitost a prostor pro hlubší uvědomění si Boží lásky a ještě větší sblížení se s Bohem a bližními. Máme vytvořit takovou atmosféru, aby nám spolu bylo dobře. Lidé jsou vhodně naladění, jsou vnímavější a snáze oslovitelní, a proto bychom tuto dobu měli moudře a co nejlépe využít. Když vyjadřujeme vděčnost za událost Vánoc, tj. narození Pána Ježíše, měli bychom svými dary předně pamatovat na Boží dílo. Naším životem a jednáním má být oslaven Pán Vánoc.

Na pozadí těchto principů pak stromeček může být jen kulisou, prostředkem, symbolem – rozhodně ne cílem. Vzájemné obdarování se může být vyjádřením lásky a vděčnosti za to, že jsme uvěřili nádhernému poselství, že Bůh k nám sestoupil. Když se Je-

žíš narodil, i mudrci mu přinesli své dary. Odtud vlastně vznikla myšlenka, že o Vánocích je možno se vzájemně obdarovat.

Jestliže někdo slaví Vánoce a má vánoční stromeček a zdůvodňuje svůj postoj citáty E. G. Whiteové, kterou přijímá za inspirovaného proroka pro poslední dobu, rozumím tomu. Má to svou logiku a váhu. Nelze však bezmyšlenkovitě přejímat její rady, aniž inteligentně promyšlíme a vykládáme to, co napsala (tak jak to děláme a musíme dělat i s Biblií). Je třeba se ptát po smyslu a záměru jejích výroků. Je nutné se vážně zamyslet, jak lze v dnešní době v naší kultuře a v naší adventistické tradici aplikovat její doporučení.

Za výroky E. G. Whiteové stojí také rozpoznání, že Vánocům se má dát správný obsah a že některé vánoční zvyky mají být vhodně využity. Je třeba odmítat všechny pověrečné lidové obyčeje. Nemáme však nic proti takovým zvykům, které neodporují biblickému učení a jeho duchu. Slavení Vánoc je lidské nařízení, církevní tradice. Je to však tradice hezká a velmi zaběhlá. Proto nás sestra Whiteová vybízí, abychom Vánoce moudře využili k Boží slávě a k pozhnání pro naše rodiny, sbory a přátele, pro něž můžeme připravit např. vánoční pobožnost nebo koncert, které nejen zboží mnohé zbytečné předsudky vůči nám, ale prohloubí vzájemné vztahy a seznámí se základním poselstvím evangelia. O Vánocích bychom neměli snižovat Ježíše jen na malého Ježíška, o dárkách bychom neměli mluvit jako o „ježíško-vi“. Nikdy bychom neměli přitakat ani různým pověrám, jako je např. rozkrajování jablka, které má ukázat, zda bude člověk v příštím roce zdrav, nebo ho stihne nějaká nemoc, apod.

Odmítat principy, z kterých vychází sestra Whiteová ve svých radách ohledně Vánoc, by bylo neuváženým a nesprávným extrémem. Vždyť sama říká, že Pánu Bohu je příjemné, když Vánoce přijímáme jako čas k zamyšlení, vděčnosti, radosti, upevnění mezilidských vztahů a podpoře Božího díla. Nezná žádný důvod, který by nám bránil v rozumném slavení Vánoc.

Podle Bible je sobota jediným křesťanským svátkem, který ustanovil Bůh. Bůh nevyžaduje, abychom slavili nějaký jiný svátek (tedy ani Vánoce) jako den odpočinku. Přestože neznáme přesné datum Kristova narození, je událost Vánoc tak mimořádná, že je to úžasná příležitost zamyslet se nad smyslem Kristova prvního příchodu s jeho dalšími souvislostmi – jeho životem, smrtí na golgotském kříži, vzkříšením a druhým příchodem. (U Velikonoc jsme na tom lépe, protože bezpečně víme, že k smrti Ježíše Krista došlo na jaře o Velikonocích, i když existuje nepatrný rozdíl mezi židovským a křesťanským počítáním Velikonoc). Uvědomme si však, že oba tyto svátky jsou

zaneseny nánosy folklorních a církevních tradic, které přejala některé prvky z pohanství. Proto je třeba očistit tyto významné události od nesprávných tradic a pověr, které zamlžují jejich vlastní obsah a ponechávají jen prázdnou formu.

Problémem není přeznačení pohanských svátků na křesťanské, pokud mají správnou náplň a neodporují jasněmu „Je psáno“, protože něco podobného se dělo i v Izraeli na Hospodinův příkaz. Uvedu několik příkladů.

(1) V Izraeli se slavily na jaře Velikonoce a na podzim další svátky, jako např. svátek stánků, a to v obdobích, na která připadaly také jarní a podzimní slavnosti okolních pohanských národů.

(2) I izraelité měli, podobně jako okolní národy, svůj chrám. V pohanských svatyních býval oltář umístěn na východní straně, aby se ctitel, který do ní vstoupil, klaněl vycházejícímu slunci. Izraelský chrám byl však zámerně nasměrován tak, aby byl věřící otočen zády k slunci, když při bohoslužbě uctíval Boha.

(3) Jednotlivé úkony (jako modlitby, obětování zvířat apod.) v izraelské i pohanské svatyni byly často vnějšně stejné, lišily se však svým obsahem a náplní.

(4) Podobně tomu bylo s obřizkou. V Egyptě se našel reliéf z období šesté dynastie (okolo roku 2250 př. Kr.), který zobrazuje provádění obřizky. To znamená, že tento zvyk byl v Egyptě znám ještě předtím, než Abraham dostal toto nařízení na důkaz smlouvy s Bohem. U Abrahama došlo k přeznačení tohoto úkonu. Vnější forma obřizky zůstala, ale dostala jiný obsah.

Opravdovou atmosféru Vánoc můžeme v rodině, na pracovišti a ve sboru vytvořit i bez vánočního stromku. Vánoce, to přece nejsou uštvání rodiče, kteří za každou cenu shánějí dárky pro své rozmazlené děti, které pak na Štědrý den protáhnou obličej nad „obyčejnými“ nebo „lacinými“ dárky. Prostá hostina s jablíčky, oříšky a nějakým oblíbeným rodinným jídlem, se zamyšlením nad skutečným významem Vánoc a radostnou náladou je víc než okázalá slavnost.

Nemám vánoční stromek, protože jsme ho doma nikdy neměli a protože respektuji tuto tradici našich otců. Na základě Bible neznám žádné důvody, proč

bych ho měl mít. Bůh mi nic takového nepřikazuje ani prostřednictvím E. G. Whiteové. Na druhé straně mi ani nezakazuje si ho pořídit.

Na základě principů a rad E. G. Whiteové se u nás doma s manželkou snažíme, aby Vánoce byly rodinnou slavností, aby v těch dnech (ale nejen v nich) u nás vládla příjemná atmosféra a aby náš domov byl pro naše děti přitažlivým místem a prostorem pro krásné zážitky. Děláme vše pro to, aby se naše děti necítily ukřivděny nebo o něco ochuzeny, abychom jim nesmyslnými zákazy nezošklivili náboženství. Dáváme si dárky (pak si naše děti nemusejí ve škole vymýšlet a lhát, co dostaly na Vánoce) a pamatujeme na vděčnost vůči Pánu Bohu. Připomínáme si událost Vánoc, vysvětlujeme dětem její pravý význam a modlíme se, aby se znovu narodil v našich srdcích a přebýval v nich. Manželka se snaží, aby na stole bylo nějaké oblíbené jídlo našich dětí (není to kapr). Vánoce lze mít krásné i bez vánočního stromku a bez

svěcení tohoto svátku jako dne odpočinku. Nerozkrajujeme jablíčka, nepouštíme lodičky z ořechových skořápek, neházíme střevícem ani nevěštíme osud našich dcer z vody pramene. Vždyť to jsou jenom pověry. Nejdeme na půlnoční mši, ale zpíváme si hezké písně i o narození Pána Ježíše, zahrajeme si nějakou hru a podobně. Vánoce jsou dny jako všechny jiné. Přesto však chceme, aby byly svou náplní odlišné, protože i v nich slavíme Krista a připomínáme si jeho narození, onu klíčovou událost v dějinách celého ves-

míru. Chceme jako rodina tyto dny prožít co nejkrásněji.

Nemyslím si, že by bylo správné, kdybychom o Vánocích vysedávali u televize, mlsali cukroví a nechali se oslovit jen jejími programy. Pak by možná i někteří ateisté – a určitě mnozí jinověrci – tyto dny prožili mnohem lépe než my. A to už nemluvíme o tom, že bychom povýšeně ukazovali prstem na ty, kteří mají stromček, a přitom si mysleli, jak jsme spravedliví a svatí, protože ho nemáme. To by byla zaslepenost a odhalovalo by to náš samolibý farižský postoj.

Někteří bojovníci proti vánočnímu stromku se odvolávají na text Jr 10,3-5, aby zdůvodnili svůj postoj. O čem vlastně mluví tyto verše? Jeremjáš zaznamenává Hospodinova slova namířená proti modlám: „Toto praví Hospodin: ... To, čím se řídí národy, je pouhý přelud, dřevo poražené v lese, výrobek přitesaný řemeslnou rukou. Kráslí jej stříbrem a zlatem,

*Přestože se Pán Ježíš
o Vánocích nenarodil,
je zde příležitost
a prostor pro hlubší
uvědomění si
Boží lásky
a ještě větší sblížení se
s Bohem a bližními.*

hřebíky a kladivý upevňují, aby to nebylo vratké. Jsou jako strašák v okurkovém poli. Nemluví, musí se nosit, sami neudělají ani krok. Nebojte se jich, nemohou udělat nic zlého ani dobrého.“ Z výroku proroka Jeremjáše jasně vyplývá, že zde útočí proti přejímání pohanské modloslužby a ukazuje, že výrobky lidských rukou nejsou nic, přestože se jim prokazuje božská úcta (viz také Iz 40,18-20). Tyto verše nepodnávají o vánočním stroměčku.

Někdy se dávají do spojitosti s pečením cukroví na Vánoce texty Jr 7,18 a 44,19. Studujeme-li však tyto verše v jejich kontextu, zjistíme, že nemají nic společného s pečením vánočního cukroví. Prorok Jeremjáš zde brojí proti pohanské modloslužbě, kdy pohané pekli určité koláče, např. ve tvaru měsíce a hvězd, aby tím uctili „královnu nebes“, tj. kenaanskou bohyni Astartu nebo babylonskou Ištar. Toto pečení tedy bylo součástí modloslužby, protože koláče se spolu s dalšími úlitbami obětovaly bohům. Prorok Jeremjáš tedy není proti pečení jako takovému, ale jen proti pečení, které je ve službách modloslužby.

Když dva dělají totéž, není to totéž. Např.:

- (1) Židé slavili Nový rok podle svého kalendáře. Totéž dělaly i okolní pohanské národy. Židé jej slavili na jaře – stejně jako Babyloňané.
- (2) Podle starých dokumentů obyvatelé Ugaritu platili již ve 14. století př. Kr. desátek na chrám. Také novobabylonské dokumenty ze 6. století př. Kr. ukazují, že v Babyloně se běžně platil desátek. Tuto praxi známe i u jiných národů. Přesto Izraelité platili také desátek. Vždy záleží na obsahu, smyslu a cíli činnosti, nejen na formě. Záleží na motivaci, proč to nebo ono děláme.

Záležitost vánočního stromku se nedá zjednodušit tak, že prostě řekneme, že ten, kdo má stromček, má doma modlu a praktikuje pohanské zvyky. To by musel stromček uctívat. Není rovnice mezi větami: Kdo světi Vánoce, světi pohanské svátky. V dnešní době to není pravda. Jestliže někdo má doma stromček a je to pro něj něco jako kyta ve váze, nedá se mu vyčítat, že je modlář a zaprodanec slunečního kultu.

Pro ateistu jsou Vánoce dobou míru, pokoje a pohody. Nelze o něm tvrdit, že je modloslužebník a že slaví pohanské svátky. Tak jako při oslavě svých narozenin prožívá chvíle uvolnění a štěstí, tak podobně slaví i Vánoce. Pohanský ani křesťanský prvek pro něj nemá žádný význam.

Duchem Vánoc má být duch pokory. Kristovo vtělení je důvodem k úžasné radosti a ke zpěvu (i andělé o tom zpívali pastýřům, když se Ježíš narodil). Náš současný sionský zpěvník žel neobsahuje ani jedinou píseň o tak jedinečné události, jakou je

narození Pána Ježíše. To je jistě příliš vyhraněný postoj. O jiných spásných událostech ze života Pána Ježíše písně máme. Doufám, že v našem novém zpěvníku budeme mít i písně o Kristovu narození, abychom si o této slavné události mohli v našich sborech i domovech ze srdce zazpívat, a to nejen o Vánocích.

Atmosféru Vánoc bychom měli pěstovat po celý rok. Neměli bychom si odpouštět a být na sebe hodní jen o Vánocích. Měl by to být náš životní styl. Pokud si budeme dávat vhodné dárky během celého roku a budeme na sebe milí, pak bude mít svůj smysl i dárek o Vánocích.

Otázka mít nebo nemít vánoční stromček je spojena s dvěma protichůdnými tradicemi. Stojí zde jedna tradice proti druhé tradici, a nikoli Bible proti tradici, protože Biblí nebo Ellen G. Whiteovou nezdůvodním, že nemám mít vánoční stromek, stejně jako Biblí nezdůvodním, že ho mít mám. Je tedy na každém, aby se na základě svého poznání a podle svého nejlepšího svědomí rozhodl, zda bude nebo nebude mít stromček. Nikdo by v tomto směru neměl na druhého dělat nátlak. Je to na zodpovědnosti každého.

Je třeba se učit žít s vědomím, že můj bratr nebo sestra může mít jiný názor, postoj nebo praxi než já (nemyslím tím postoj k 27 věroučným článkům). Je nutné se cvičit v toleranci, přijímat toho druhého takového, jaký je, nechtít ho měnit ke svému obrazu nebo ke svým názorům. Všichni se potřebujeme učit naslouchat jiným, slyšet jejich názory, rozumět jejich argumentaci a žít s nimi v opravdové lásce. Je třeba více chápat a méně odsuzovat. Je nutné se naučit nebýt ve svých postojích k druhým tvrdý. Vánoce nás vybízejí k tomu, abychom se vzájemně neosočovali, neodsuzovali nebo neponižovali.

Nechme Bohu jeho soudcovskou roli zvláště v těch záležitostech, kde nemáme jasné „Je psáno“. Této toleranci se učme i v postoji k slavení Vánoc a vánočnímu stroměčku. Vždyť k této otázce Bible mlčí a E. G. Whiteová schvaluje vhodné slavení Vánoc. Nemůžeme přece říct, že to, co bylo dobré v 19. a na začátku 20. století, je špatné na konci století dvacátého. Nebyl přidán žádný nový podstatný argument, o kterém by E. G. Whiteová ve své době nevěděla. Sama psala o tom, že datum slavení Vánoc se nedá historicky doložit, to znamená, že věděla, že je přejato z pohanství. Proč bych měl tedy já, který si nekupuji vánoční stromček, odsuzovat bratra nebo sestru, kteří slaví Vánoce a třeba i s vánočním stromkem, a osočovat je z pohanství nebo odpadnutí? Tím bych odsuzoval i E. G. Whiteovou a mnoho jiných opravdových, čestných a upřímných křesťanů.

ThDr. Jiří Moskala